

Enflasyonla Mücadelede Yeni Stratejiler Gerekliyor

Ahmet YETİM

Son 5 yılda sağlanan göreceli istikrar ve yoğun sıcak para girişlerinin kuru aşağı çekmesinin etkisiyle tek haneye inen enflasyon, kur ayarlaması ve faizlerin yükselmesine yol açan Mayıs-Haziran 2006 krizi ve seçim harcamalarının tavan yaptığı 2007 yılı ortalarından itibaren yükseliş trendine girdi.

Özellikle 2007 yılı son çeyreğinde yeniden hızlanma yönünde ivme kazanan enflasyonda Ekim ve Kasım aylarında aylık enflasyon yüzde 2'ye yakın düzeyde çıktı.

Enflasyon artış hızı 2007 yılının son ayında TÜFE'de yüzde 0,22, ÜFE'de yüzde 0,15 oldu. Ancak beklentilerin altında gerçekleşen bu rakamlar 2007'de yüzde 4 olan enflasyon hedefinin ikiye katlanmasına engel olamadı.

Böylece yıl sonu enflasyonu TÜFE'de yüzde 8,39, ÜFE'de yüzde 5,94 olarak gerçekleşti.

Tüketici fiyatlarındaki artışın hızlanmasında kamuda seçim nedeniyle bozulan mali disiplinin yeniden sağlanması amacıyla alınan dolaylı vergi artırımını gibi önlemler etkili oldu.

Hükümetin, bütçe gelirlerini artırmak amacıyla özel tüketim vergisi tutarlarında yaptığı artışlar ve belediyelerin su fiyatlarına yaptığı zamlar yıllık enflasyonda hedefin aşılmasında etkili oldu.

Alt gruplar itibariyle değerlendirildiğinde en fazla fiyat artışının gıda harcamalarında gerçekleştiği görülüyor.

Vatandaş enflasyonu olarak da adlandırılabilir olan gıda enflasyonunda her 100 YTL'lik tüketim harcamasının yaklaşık 30 YTL'si gıda kaleminde gerçekleşiyor.

Gelir grubu düştükçe toplam harcamalarda gıda harcamasının payı da (ağırlığı) artıyor.

2007 yılının 12 ayında ortalama olarak gıda harcamalarındaki artış yüzde 12,42 olarak gerçekleşirken 2006'da bu orana yakın ve yüzde 12,35 olarak gerçekleşmişti.

Dolayısıyla mutfak enflasyonunda geçen yıla göre dar gelirlinin bütçesini zorlayacak önemli bir artış yaşanmadı.

Paralel gelişme yine önemli harcama kalemlerinden konut ve ulaşımda da benzer bir gelişim trendi ortaya koydu.

Yıllık ortalama enflasyon 2006'da yüzde 11,41 iken 2007'de yüzde 11,21'e geriledi.

Ulaştırımda ise 2006 yılında yıllık ortalama enflasyon yüzde 5,99 olarak gerçekleşmişken 2007 yılı sonunda yüzde 5,61'e geriledi.

Dolayısıyla vatandaşın temel harcama kalemleri artmak bir yana az da olsa gerileme gösterdi.

Bu durumda denebilir ki enflasyonda gerek toplamda gerekse alt ana kalemlerde 2007'de 2006'ya göre daha iyi bir trend yakalanmış, ancak yıl sonu hedefleri de iki kat aşılmıştır.

Son 5 yıldır sıkı maliye politikaları ve değerli YTL nedeniyle sürekli ve kararlı bir gerileme gösteren enflasyonda, hedefin şaşmasında ilk bakışta haklı bir gerekçe görünmüyor.

Çizelge-1: Yıllar İtibariyle Gerçekleşen Enflasyon Oranları

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
TÜFE	29,7	18,4	9,3	10,5	9,7	8,4
TEFE-ÜFE	30,8	13,9	13,8	2,7	11,6	5,9

Kaynak: TÜİK, 2007

Döviz fiyatlarının aşağıya inmesiyle birlikte ithalatın ucuzlaması, ithal girdi ve mal fiyatlarını da ucuzlattı. Bu da enflasyonu dizginleyen en önemli faktörlerden biri oldu.

Başta petrol ve elektrik olmak üzere üretim, ticaret ve ulaşımda önemli girdi maliyeti oluşturan enerji fiyatlarındaki maliyet artışları fiyatlara yansıtılmadı. Bu nedenle fiyatlar belli ölçüde kontrol altına alındı.

Maaş ve ücret artışlarının önemli ölçülerde sınırlandırılması ile iç talebin kısılması bu amacın gerçekleşmesine önemli katkılarda bulundu.

Ancak geçen yıl seçim süreci ve belirsizlik ortamının uzun sürmesi nedeniyle kamu harcamalarında oluşan artışlar, enerji fiyatlarının tırmanması, terörle mücadele için ayrılan kaynaklar 2007 yılının sonunda tahmini bütçe açığını 15 milyar YTL'ye kadar çıkardı.

Dolayısıyla mali disiplinde sapmalar oldu.

Gündemdeki reformların geciktirilmesi ve kamu finansman dengesinin bozulduğuna yönelik haberler de görece ekonomik istikrarın devam edip edemeyeceği yönündeki beklentileri daha da kötüleştirdi.

Dolayısıyla 2007 yılında enflasyon ve enflasyon beklentileri biraz daha katılaştı.

Bütün bu gelişmeler enflasyonist beklentilerdeki ibreyi de olumsuzla çevirdi.

2007'de talebin kısılması sonucu büyümenin yıl sonunda yüzde 5'in bile altına düşebilecek olmasına rağmen enflasyonun kontrol altına alınamaması, ekonomi politikalarının ve uygulamalarının bir kez daha gözden geçirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Çünkü bundan sonra Amerika başta olmak üzere dış konjonktürdeki gelişmeler, kurun YTL karşısında sabit kalması, değer kaybetmesi ya da değerlenmesine neden olacak, dolayısıyla enflasyonla mücadelede belirleyici olacaktır.

2008 yılında maaş ve ücretlerde büyük oranlı artışlar gerçekleştirilemeyeceği için iç talepte dengeleri sarsacak patlama beklenmiyor.

Enflasyonun kontrol altına alınması yönündeki kararlılığın devam etmesi, fiyat artışlarının hızlanacağı beklentilerini de kıracaktır. Aksi beklentilerin güçlenmesi, fiyat artışlarının hızlanması sürecini de tetikleyecektir.

Kaldı ki yılın başında zorunlu olarak yapılan fiyat ayarlamaları ve getirilen ek vergiler, 2008 yılı enflasyonunun dizginlenmesinde daha yolun başında önemli bir dezavantaj oluşturmaktadır.

2008 yılına elektriğe konutlarda yüzde 20'ye, sanayide yüzde 12'ye varan zamlar yapıldı.

Doğalgaz yüzde 7, akaryakıt yüzde 2 dolayında zam gördü. Enerjiye gelen bu zamlar, suya atılan taş gibi tüm mal ve hizmet fiyatlarını da dalga dalga etkileyebilecek. Yanı sıra bazı sektörlerde olması gerekenin ötesine de taşınarak yeni zamlar için önemli bir gerekçe olarak kullanılabilir.

Kaldı ki enerji kaynaklı konut grubu zamlarının toplam endeks üstünde en az yüzde 1 dolayında bir etki yapacağını söylemek yanıltıcı olmayacaktır.

Merkez Bankası'nın son zamları değerlendirdiği aralık ayı fiyat gelişmeleri raporunda da "Ocak ayında, enerji grubundaki yıllık enflasyon elektrik ve doğalgaz fiyat artışlarının etkisiyle belirgin oranda yükselecektir." ifadesi dikkat çekiyor.

Dolayısıyla bu yılki enflasyonun rotasında, ocak ayının, tüm tahminlerin aşıldığı, enflasyonla ilgili tüm hedeflerin anlamını yitireceği bir süreç olma ihtimali de gözden uzak tutulmamalı .

Yanı sıra, 2008 enflasyonunun belirlenmesinde, kamu mali disiplininin ne oranda devam edeceği, iç talebin ne ölçüde sınırlandırılacağı, temel girdi maliyetlerindeki artışlar ve nihayet beklentiler de belirleyici olacaktır.

Kaynaklar

- Türkiye İstatistik Kurumu, www.tuik.gov.tr
- www.hurriyet.com.tr
- www.milliyet.com.tr